

Rajko Lukač

RAZBIJAČI KUKAVIČJIH JAJA

Sreli smo se na peronu željezničke stanice. Rukujući se, nagađali smo koliko godina se nismo vidjeli. Pogledao je na sat i zaključio da do polaska voza imamo još petnaestak minuta, te bi bilo dobro „da trgnemo po pivo dok čekamo, jer u tom čudu od voza nema bifea, pa da to prvo obavimo”.

Sjeli smo na terasu. Nedaleko od nas jedan pijanac je pokušavao da ustane, ponavljajući: „Uh, ala sam se naroljao!”, kao da se hvali svom društvu. Dača ga je primijetio, kiselo se osmijehnuo i progundao:

– Ovakav sam ti i ja bio pola svog života! Ulazimo jednom u kafanu, moj prijatelj Krca i ja, a za stolom jedan ovakav drema. Krca, pokazujući prstom na njega, veli: „Da to nisam ja?” Sada se to ja upitam kad god vidim „naroljanog”.

Kelner je donio dvije krigle piva pokrivenog debelim slojem pjene.

– Ih, kad se samo sjetim kolike zore sam dočekao na ovoj terasi – priznade Dača nostalgично i otpi prvi gutljaj. – Mladost mi prošla u ovom gradu, a tek danas, nakon četrdesetak godina, shvatio sam da je ona dugačka zgrada u Vojvode Putnika Državna bezbjednost. Kao student izbjegavao sam i najkraće šetnje po gradu, koristeći stalno gradski prevoz. Znao sam da čekam autobus i sat vremena a da ne bih pješačio pola sata do tamo gdje sam naumio. To sam nastavio i kasnije, jer bih izlazio iz krčmi toliko pijan da nisam mogao da hodam i tek kad nemam čime da platim novo piće. Zbog ispražnjenih džepova morao sam da se švercujem, a kontrolori me ostavljali na miru kad vide na što ličim. A sada pješačim i po deset kilometara. Uh, što je 'ladno, mogli bi još po jednu kriglu? Eto, moj družo, zbog te navike da se isključivo vozim, nisam ranije, kao što rekoh, obraćao pažnju ni na fasadu ni na firmu iznad ulaza u tu dugačku zgradu, pa ni znao da je to udbaški štab gdje sam vodio ozbiljnu bitku. Ili će prije biti da sam prvi put prošao trijezan ispred duboko urezane u sjećanje bezbjedonosno-obavještajne službe...

– Bezbjedonosno-informativne – ispravio sam ga.

– Ma isti đavo! Dobro sam se zagledao u njenu raskošnu fasadu, pitajući se da li je to ono mjesto, pa sam se sjetio da su me uveli na sporedni ulaz. Dovedli su me kolima sa civilnim tablicama, koje su i kasnije obavezno koristili. Mislim da je bio folksvagen, *buba*, i da sam sjedio kraj šofera. Kad su me pustili poslije sat-dva ispitivanja i bezveznih razgovora, za koje nisam odmah shvatao da su obrađivanje „na finjaka” da prihvatim saradnju. Tako izmrcvarenom nije mi bilo do zagledanja zgrade pred kojom sam sačekao autobus.

Ugledali smo naš voz kako se zaustavlja, te smo iskapili posljednje gutljaje, mahnu-li kelneru da mu ostavljamo novce na stolu i požurili da se ukrcao. U vagonu je bilo svega nekoliko putnika.

– Zašto su te to preslišavali? – upitah ga, naslućujući da bi to mogao biti zanimljiv prilog u mojoj emisiji na radiju.

– Zbog pjesme!

– Tvoje?

– Zbignjeva Herberta. Iako je njen junak bio Staljin a on poljski pjesnik, slovoslagač našeg studentskog lista za književnost doživio je pjesmu „Car” kao neoprostivu aluziju na našeg tih dana preminulog predsjednika poslije četiri mjeseca kolektivnog iščekivanja i opšte strepnje za njegov život. Iz štamparije su odmah alarmirali službu Državne bezbjednosti.

Izvadio sam diktafon i pitao ga da li hoće sve potanko da mi ispriča, da bih napravio prilog za svoju emisiju.

– Nema problema, ali koga interesuju događaji od prije četrdeset godina?

– Zašto ih ne bi interesovali? Moja emisija je i poznata po ispovijestima malih ljudi o događajima u kojima su mogli da plate glavom za svoje nesporazume sa društvom. Da mi prvo snimimo, pa ćemo vidjeti šta smo dobili.

– Visok sam 185 centimetara, te ne bih rekao da sam baš mali – munjevito je odgovorio na moje nesmotreno „mali ljudi” – a pošto nema bifea, pristajem. Mislim da će te zanimati da čuješ još ponešto iz mog studentskog života, a ti izbriši ako zaključiš da se to ne uklapa u emisiju.

– Naravno da hoću sve da čujem. Znamo se dugo, ali se malo poznajemo.

– Da onda prvo čuješ kako sam primljen u Savez komunista. Mada me je kafansko društvo jače privlačilo nego kolege štreberi na predavanjima, mene su nekim čudom izabrali za predsjednika Zbora studenata, a već sam bio predsjednik Komisije za kulturu i član redakcije *To jest*, lista za književnost studenata Filozofskog fakulteta. Jedino sam zaslužio uredničko mjesto, jer su mi u *Glasi omladine* objavili pjesme na dvije stranice. Uz pjesme je objavljena i moja zanimljiva i neobična fotografija, kao i neuobičajeno puno ilustracija, kojima su popunili mjesta naknadno odbačenih pjesama. Ni pjesmu „Majakovski na Cetinju”, čija dva stiha i sada pamtim: *One godine kada je Majakovski bio na Cetinju, / skupilo se pola Crvenog trga da ga vidi*, urednik se nije usudio da objavi. Kad su, elem, nadležni shvatili da nisam član komunista, rukovodioci fakultetskog komiteta dali su se na posao da me obrlate i učlane u SKJ, te izbjegnu kritiku što su ovako bitna zvanja prepustili nepartijskoj personi. Najupornija je bila kolegunica partijski sekretar na fakultetu, za koju mi je cimer Beki rekao: „Zar ne vidiš da je zaljubljena u tebe?” Želeći da ostanem vanpartijac, branio sam se frazom da mi je dovoljno što sam komunista u duši i da ne volim sastančenja. Nije smjela da odustane i svaki dan nudila mi mnogo šta ne bih li pristao da me učlani. Na kraju je donijela molbu napisanu u moje ime i tražila samo da se potpišem, što sam takođe odbio. A onda je predložila da odemo u kafanu i platiti sve vinjake koje tog dana popijem, a ja da se samo potpišem. Na moje da neće imati dovoljno novca, odgovarala je da ne brinem, da slobodno pijem do sutra ako mogu, samo da dam svoj pristanak. Poslije treće čašice sam potpisao, rekavši da to ne vrijedi više od tri vinjaka.

– Vidiš šta su ti žene! – ubacih, da vidi da ga pažljivo slušam. – Uspješno uporne.

– Tako sam postao član, ali jedan od onih koji nisu išli na sastanke i za koje je sekretar Fakultetskog komiteta svakog mjeseca iz svog džepa plaćao dinar članarine. Da pričam dalje?

– Da, da, sve paše. Osjećam da ću ovoga mjeseca dobiti bonus na poslu. Idemo dalje!

– A ja pivo!

– Cijelu gajbu!

– Taman sam pomislio da sam se riješio partijskog pritiska, kad moja uporna kolegica dođe u fakultetsku biblioteku, gdje sam dva sata na lingvističkom odjeljenju izdavao knjige studentima, da me obavijesti da sam izabran da nosim Titovu štafetu. Zgrahnuo sam se, ali sam se potrudio da je fino odbijem, tvrdeći da nemam bijelu košulju, ni crne pantalone, pristojne cipele, našto je rekla da ne brinem, da će mi sve obezbijediti. Pristao sam, a kad sam se otrijeznio, javio joj da mi je umrla baba i da moram odmah u Titograd na sahranu.

– Stvarno je bila umrla?

– Jeste. Ali dvije godine ranije. Tako sam se spasio te gluposti.

– Lijepo kaže skojevska fraza: „Parola je, družo, snađi se!”

– Moje obaveze kao predsjednika komisije za kulturu bile su između ostalog i da dijelim studentima besplatne karte za pozorište. Malo ko je uzimao pa sam ih donio cimerima u studentskom domu, rekavši im da moraju i kulturno da se uzdižu. U početku su odbijali da ih uzmu, pa su se dosjetili da ih prodaju pred početak predstave, ali to nisam ukapirao sve dok nisam primijetio da nam se popravila ishrana, da za večeru sve češće imamo mesa, a i vina. U tome ih nisam mogao a ni htio spriječiti.

– „Družo, snađi se”, rekli bi skojevci – dobacih ponovo.

– Baš tako! Dva dana prije nego je Tito sahranjen, na fakultetu je odlučeno da hitno kupimo televizor u boji, da bi studenti mogli da gledaju prenos sahrane. Do tada smo imali crno-bijeli u TV sali i ovu promjenu moj cimer Beki je prokomentarisao: „Ne umire Tito svaki dan!” Moj drugi cimer, Kića, u Beogradu je cijelu noć čekao u redu da oda počast preminulom predsjedniku. Pitao sam ga po povratku da li ga je vidio, a on teška srca priznao: „Ne, bogomi, ne vide’ ga!” Uzvratio sam mu: „Eto vidiš da nije ni umro!” Dok je trajao prenos, sa mnogom su sjedile moja djevojka i ona kolegica što mi je iskamčila potpis na molbi za prijem u SKJ. U jednom momentu su počele da plaču. „Šta vam je, djevojke?”, začudio sam se. Od ridanja nisu mogle riječ da proslove. Sve smo lijepo vidjeli, jedino nismo da je spušten u grob. To nisu prikazali.

– Kao u narodnoj pjesmi: „Djevojka je svoje oči klela: sve gledaste, danas ne vidjeste!”

– A onda je osvanuo novi dan i novi problem. Dolazeći na posao u biblioteci, na stepeništu mi rekoše da su službenici Državne bezbjednosti bili na fakultetu i sve članove redakcije lista *To jest* saslušavali u dekanatu. Bio sam se dobro nalizao vinjaka i mirno sam produžio, ne sluteći razlog tome niti misleći da je to nešto ozbiljno. A bilo je i te kako ozbiljno.

– Tu ozbiljnost sam i sâm osjetio na svojoj koži, ali o tome ćemo kad budemo pili obećanu gajbu piva.

– Mlada garnitura bezbednjaka, ili kako ih je moj cimer Beki nazvao, „razbijači kuvavičjih jaja”, dobila je priliku da pokaže budnost u trenutku najtužnijih dana naših naroda i narodnosti i krenuli su najozbiljnije u akciju. Bila je to pjesma u prozi i opisivala je tobože dobroćudnog cara koji je volio da se slika sa djecom i da ide u lov, sa napomenom na kraju: *Pogledajte, možda u vašoj kući visi njegova maska*. Kad ju je narednog dana i meni pročitao, na inspektorovom reveru sam ugledao dvije značke, jednu sa Titovim likom i drugu sa njegovim potpisom, i jedva sam se savladao da ne prasnem u smijeh.

– U novinama gdje sam tada radio, direktor je cijeloj redakciji kupio te značke sa Titovim potpisom – sjetih se.

– Članove redakcije koje su zatekli na fakultetu inspektori su priveli u dekanovu kancelariju, a mene je spasilo što sam se duže zadržao u krčmi preko puta. Dok su preslišavali i ribali glavnog urednika, ostala četvorica su čekala u hodniku, pa kad im je dosadilo jednostavno su otišli i ostavili glodura da sam istrpi prve verbalne batine. Isljeđivanju su prisustvovala i dva-tri profesora, od kojih je jedan, inače pisac, u suzama promucio: „Rođenom sinu bih odsjekao ruke ako bi tako nešto napisao o Titu.” Uzalud ih je glodur ubjeđivao da je djevojka koja je prevela pjesme, studentkinja poljskog jezika, donijela ih u redakciju još prije pola godine, kad nismo ni slutili da je Tito tako teško bolestan, a da su tek sada, pošto list izlazi jednom mjesečno, došle na red da se objave u majskom broju koji je još u aprilu prelomljen. Pošto je Tito umro prije izlaska tog broja, njegovu štampu smo zaustavili, te napravili i odštampani novi, prilagođen trenutku opšte žalosti, tako da ti prilozi nisu ni objavljeni.

– Pa zašto su vas onda isljeđivali? – začudio sam se.

– Ih, zašto!? Štamparija je bez našeg znanja i odobrenja odštampana jedan primjerak i dostavili ga u pokrajinski SUP. Zapravo, odštampani su samo naslovnu stranu na kojoj su bile Herbertove pjesme i sadržaj predviđen za taj broj. Kad im je glavni i odgovorni urednik rekao da ne vidi zašto bi bio odgovoran za nešto što nije ni odštampano, inspektor je izvadio iz fascikle tu naslovnu stranu i upitao: „Ovo je trebalo da iziđe baš 11. maja?!” „To je redni broj naših novina, a ne datum. Objavili smo deset brojeva, a od jedanaestog odustali zbog okolnosti i objavili sasvim novi koji možete vidjeti na svakom kiosku.” „Ma šta kažeš?! Došlo vam iz dupeta u glavu!” „Umro je predsjednik i htjeli smo i mi da najnoviji broj posvetimo njegovoj ličnosti”, skrušeno je rekao glodur, našto se inspektor nadovezao skrušenim glasom: „Tako je, družo! Svi treba da čuvamo Titovo djelo, zenicu očiju naših.” Pa se obratio profesorima: „A vi, šta vi, uvaženi vaspitači naše socijalističke omladine, mislite?” i pružio im naslovnu stranu. Pročitavši pjesme, što su ispratili zabrinutim vrćenjem glava, pogledali su sadržaj i pokazali se katolicima većim od pape. Ništa manje sumnjivi i uvredljivi za njih su ispali i naslovi najavljenih priča dvojice mlađih autora: „Štaka”, jer je Titu amputirana noga prije smrti i ta priča već svojim naslovom unosi smutnju pošto se pričalo da su mu, u nadi da će preživjeti, napravljene zlatne štake, a „Franjin bunar” jer se i Titov otac zvao Franjo, ustvrdio je profesor istorije. Pročitavši drugu Herbertovu pjesmu – „Mlinar” – obavijestio ih je da je i Titov otac bio mlinar te je i to još jedno kukavičje jaje.

– Otkud znaš šta su razgovarali kad si tada bio u kafani? – prekido ga, iako sam bio zadovoljan njegovom pričom.

– Mnogo kasnije glavni urednik je objavio u knjizi nešto od toga što im se događalo. Inače, mi, članovi redakcije, nikada o tome nismo razgovarali među sobom. Kao mladi pisci pričali smo o svemu i svačemu, samo ne o nesrećnoj naslovnoj strani i našim isljeđivanjima.

– Kad su tebe upecali?

– Sutradan. Bio sam jedan od urednika, ali inkriminisanu pjesmu nisam čitao, ni priče, no po njihovom sudu moja krivica je bila u tome što kao komunist nisam dovolj-

no budan u trenutku kad ala i vrana nasrću na revolucionarne tekovine našeg socijalističkog društva i ličnost pokojnog predsjednika. Umalo da sam im rekao kako ne vjerujem da je Tito umro jer nisam vidio da ga spuštaju u grob, ali toliko pijan ipak nisam bio. Elem, kad sam došao na posao, kaže mi stari bibliotekar: „Imaš posjetu! U upravnikovoj kancelariji čekaju te dvojica drugova.” Upravnik je bio moj ujak i pomislio sam da je neko iz familije. Kad sam malo kasnije ušao, vidim bibliotekara da sjedi sa dvojicom mlađih ljudi. „Da te upoznam: ovo su naši drugari iz DB-a, oni bi nešto da popričaju sa tobom.” Tako je krenula bezvezna priča o našem časopisu, o Titu, o pjesmama Zbignjeva Herberta... Bio sam mlad i nisam odmah shvatio šta oni hoće od mene.

– Vršnjaci smo, znam dobro koliko smo bili zeleni.

– Poslije kraćeg ćaskanja, oni se uozbiljiše. „Ti si član redakcije *To jest-a?*” Klimnuo sam potvrdno glavom, osjetivši po tonu da se nešto događa. U jučerašnjem mamurluku sam zaboravio šta mi je koleginica rekla na stepeništu pred bibliotekom. Tek tada mi do mozga dođe da je đavo odnio šalu. Odmah su počeli da kritikuju glavnog i odgovornog urednika, a ja pokušavao da shvatim u čemu je problem. Iskoriste moju zbunjenost i kažu mi da moram poći s njima. „Nećete valjda da me hapsite?”, pitam ozbiljno, više mi nije do šale i ćaskanja. „Taman posla! Samo ćemo nastaviti razgovor. Ti si pametan momak, s tobom može da se priča.” Bio sam klinac i od straha koji sam počeo da osjećam, nisam im ništa rekao, a danas bih ih poslao u materinu.

– Danas su i drugačija vremena.

– Vraga drugačija! Znam šta govorim. Bilo je više prilika da ih maršnem, ali tada još nisam bio kočoperan, a i grlo mi se tako osušilo da sam u kolima govorio sebi da bih dao kraljevstvo za čašu vinjaka. U zgradu smo ušli na sporedni ulaz, sa parkinga. Lift je bio picnut, jako osvijetljen i nečujan, sa blještavim ogledalima, a dugački hodnik popločan keramičkim pločicama koje su dvije spremačice upravo čistile vlažnom krpom. Uveli su me u prolaznu prostoriju, sa niskim stolovima i udobnim garniturama za sjedenje. Pričali smo na razne teme. Jedan izađe, pa kad se vrati izađe drugi. Smjenjuju se i ćaskaju sa mnom, a meni grlo sve suvlje. U jednom trenutku dolazi treći, koga pre nisam vidio, sa bocom vinjaka i meni oči sinuše. „Sad su mi javili da sam dobio ćerku pa da se počastimo”, reče otvarajući flašu. Iako su ustali da ga ljube i čestitaju, pa i ja, znao sam da je slagao, da je ta flaša preda mnom dio plana, da sad počinje ozbiljna simultanka sa mnom, što bi rekao cimer Beki. Sipajući mi prvu čašu, „srećni otac” reče da je čitao moje pjesme u *Glasi omladine*, dopale su mu se i bilo mu je tobože krivo kad je čuo od urednika da mi nisu objavili sve što sam donio u redakciju. „Dobro su se raspitali o meni”, zaključio sam i odmah povukao prvi potez – iskapio čašicu, a tobožnji slavljениk mi odmah dosuo. Svaki put se jedan kucne sa mnom i obojica popijemo, slavljениk mi dospe, pa drugi hoće da se kucnemo, pa treći, sve dok nismo iskapili flašu. Ali su se zajebali – doušnici im nisu rekli da me društvo u „Gurmanu”, gdje su dolazile najpoznatije i najveće novosadske pijanice, zove Mister Vinjak, jer me pijanstvo najsporije hvatalo. Pošto je boca završila u košu, bilo je potrebno da se napravi zapisnik o našem razgovoru. Jedan je diktirao, a ja sam pisao. Bili su korektni, nije ništa domišljano.

– Šta je bilo sa inkriminisanom naslovnom stranom? Šta si im rekao?

– Ništa, gotovo da je nismo pominjali. Više su se zanimali za sam rad redakcije, ko vodi glavnu riječ, ima li oportunistu među nama i među studentarijom, jesmo li članovi

partije. Više im je bilo stalo da mi se umile, da se osjetim njihovim istomišljenikom. Na kraju zapisnika morao sam još da napišem i potpišem izjavu da o ovom razgovoru neću ni sa kim da pričam. Prema tome, ja sada kršim tu izjavu. Bude li frke – ti si sve izmislio. Ma zajebavam se – ja sam odmah tog dana počeo da pričam šta mi se dogodilo i šta su tražili od mene.

– Znači, mogu da odahnem! Baš sam se uplašio – našalih se.

– Možeš! Ne znam da li sam već tada ili kasnije dobio od njih prvi zadatak. Pozdravljajući se, tobožnji slavljениk mi je rekao: „Donesi mi te pjesme da ih pročitam. I ja ponešto pišem.” Uvijek je jedan dolazio po mene. Nađe me u biblioteci fakulteta ili poruči da dođem u hol. Svaki put su organizovali i ko će da me zamijeni na poslu. Dolazili su i u studentski dom, ali sam im prigovorio zašto moraju da me i tu traže. „Ništa ti ne brini, svi misle da smo i mi studenti, tvoji zemljaci.” Ali su me ipak poslušali i nastavili smo da sastanke zakazujemo u kafanama, najčešće u „Partizanu”, koja je bila nadomak stana moje djevojke, pa sam poslije naših razgovora odlazio kod nje. Rekli su mi, ako kasne, dok ih čekam da naručim koliko hoću, a oni će da plate. Znao sam i po pet-šest vinjaka da popijem dok dođu. Mada sam bio svjestan da je to njihova taktika da mi odvežu jezik, meni se to kao svakom ko je volio dobru kapljicu i te kako osladilo. Oni su igrali svoju igru, a ja svoju, uporno ponavljajući kako o pijanicama znam sve, a o studentima baš ništa. Ah, da, na prvi susret u kafani donio sam i svoje neobjavljene pjesme. Pažljivo ih pročitavši, radoznali inspektor je zaključio: „Ja tu ne vidim ničeg što bi moglo da smeta da se pjesme objave.”

– Nije ti bio gorak njihov vinjak?

– Čovječe, slatko je i sirće kad je besplatno. Jednom su me pitali: „Čujem da se družiš sa Mađarima.” Odgovorio sam da se družim sa dobrim ljudima, a ponekad i ne znam da li su Mađari ili Srbi, ili neko treći. Shvatio sam da misle na Lacija, kolegu sa grupe koji je izvanredno govorio srpski. Pili smo na šanku, pričali i pušili. Pored nas je stao neki čovjek i, naručivši piće, počeo da priča nešto na mađarskom. Kada je Laciju dozlogrdilo, opsovao ga je i rekao mu, što je cijela kafana čula: „Misliš li cijelu noć da mi mađaraš na uvo?” Konobar je telefonirao gdje treba i za čas su stigli panduri. „Javljeno nam je da si pravio nacionalističke izgrede. Daj ličnu kartu.” Dobro su se zagledali u fotografiju: „Lasio Feđveri? Izvini, družo”, rekli su mu i otišli. Drugi put sam bio toliko pijan da su me odvezli do stana moje djevojke, da se tobože otrijeznim. Bilo mi je čudno odakle znaju za nju i gdje živi. Nekako baš tih dana mi je pokazala očeve fotografije, rekavši da je to njen tata sa Đilasom. Nisam imao pojma ko je Đilas i pitao sam cimere. Objasnio mi je sveznajući Beki i ustvrdio kako mi je Služba i Cecu podmetnula, a za susrete odabrala baš kafanu najbližu njenom stanu, ne bi li se pijan izlajao kod nje o onome što njima prećukujem.

– I šta su sve tražili od tebe?

– Ma ko bi se sada sjetio svih tih gluposti! Ja sam uglavnom uspjevao da eskiviram to što su tražili. Ali pamtim najozbiljniji zadatak, kako su rekli. Meni je istekao mandat predsjednika Zbora studenata i trebalo je da se izabere novi. Zatražili su da za svog nasljednika predložim njihovog čovjeka. „Ali ja nemam pravo da predlažem”, prigovorio sam, ne bih li se kako izvukao. „Ništa ne brini za to”, odgovorili su uglas. „Tvoje je samo

da vodiš sastanak, a njega će kandidovati neko od studenata. Ti pokaži veliko razumijevanje što se baš on predlaže i traži glasanje.”

– I jesu li ga izglasali?

– Čućeš... Ispričam to cimeru i on organizuje studente s kojima je igrao fudbal da dođu na zbor. Došli su i momci koji nisu bili s našeg fakulteta. Kad je predložen kandidat razbijača kukavičjih jaja, cimer digne ruku i, na iznenađenje poslušnika, predloži protivkandidata. U glasanju se njegovom društvu pridružilo još nekoliko ruku i miljenik Državne bezbjednosti bude poražen.

– Šta su ti rekli inspektori?

– Ništa. Ja sam se pravio nevin, a i računali su i dalje na mene. Govorili su mi: „Tvoje je samo da završiš fakultet, a mi ćemo te zaposliti gdje god budeš želio.” Kasnije sam shvatio da oni mene nisu privodili zbog pjesama u *To jest*-u već zbog toga što im je potreban neko na fakultetu da radi za njih. Da druka. Bio sam dobar sa dosta profesora, a poslije jedne filozofijade sam stekao i naklonost dekana. Te večeri u Neumu, da ti i to ispričam, u mojoj hotelskoj sobi pilo se vino, a od prisutnih se sjećam Angeline i njenih lijepih, golih koljena. Sjedila je na stolici, ja ispred nje na podu, a naspram nas dekan. Pjevalo se i pričalo, zbijale se šale, uglavnom na račun nekoga od prisutnih. U jednom momentu, ne znam kojim povodom, došli smo na tapet Angelina i ja. Dekan je rekao: „Da si pravi bećar, ti bi pio vino iz njene papuče”, pokazujući na papuču navučenu joj na gola stopala. „Ko kaže da neću?” Skočio sam, skinuo papuču, stavio čašu u nju, usuo vino i popio naiskap. Nastao je urnebes – vrištanje i aplauz. Dekan je ustao i zagrlio nas oboje. Poslije toga sam i nenajavljen dolazio kod njega, a on brzo shvatio da sam ljubitelj votke i zbog čega svraćam. Ako bih zatekao i njegovu koleginicu, predsjednicu Savjeta fakulteta sa kojom je dijelio kabinet, dobijao sam piće i od nje.

– Šta je bilo od te ponude da te zaposle?

– Ništa. Da ih se spasim, tražio sam da što prije odem u vojsku. Kad sam se vratio na fakultet, to su brzo saznali i našli me u „Gurmanu”. Bio sam u društvu i sačekali su da pođem u toalet. Tamo mi se pridružio jedan od njih i saopštio da Služba ozbiljnije računa na mene, da bih mogao i da dobijem stalni posao kod njih. Rekao sam mu da još nisam diplomirao, a on odgovorio da to ništa ne mijenja, da sam im i bez diplome potreban. Sutradan sam se spakovao i pobjegao u rodni grad. Zaposlio sam se na radiju i nastavio da pijem i pišem pjesme.

– Nisi se plašio da ti neće oprostiti što si ih zavlačio?

– Bilo me je baš briga! Htio sam da budem pisac, a ne doušnik. Svoju prvu knjigu sam dva puta napisao. Prvu verziju, da čujem njegovo mišljenje, dao sam starijem pjesniku sa kojim sam ponekad sjedio u kafani, ocu mog velikog konkurenta u broju popijenih vinjaka tokom radnog vremena na radiju. Kako bi izbjegao razgovor sa početnikom, stari pjesnik je fasciklu sa stihovima dao sinu da mi je vrati, a pijani sin ju je zaboravio u kafani, gdje su nam rekli da je najvjerovatnije bačena u smeće. Uzalud smo prekopavali kafanski kontejner za otpad i ništa drugo mi nije preostalo nego da pokušam sve ponovo da napišem. Dio pjesama sam znao napamet, a one druge, u pokušaju da ih rekonstruišem, napisao sam mnogo bolje nego što su bile u prvobitnom rukopisu. Krajem godine zbirka je objavljena i dva-tri kritičara su je pozdravila kao prijatno osvježene među mlađim pjesnicima. Onda je pjesnikov sin na pultu iznad čiviluka našao pret-

hodnu verziju, gdje ju je spustio dok se obuvao, a koja mi više ništa nije značila. Pa kad mi je dozlogrdilo u tužnoj i sumornoj Podgorici, dobivši povelike pare od nagrade na festivalu u Smederevu i zaostale honorare, sa koferčinom u kojoj je bilo i nešto malo knjiga, došao sam u Beograd, nadajući se da ostanem bar nekoliko mjeseci. Ostao sam, evo, do danas. Skoknuvši u Novi Sad, našao sam se sa bivšom djevojkom i našim kafanskim društvom. Utom naiđe službenik DB-a, pozdravi se sa mnom kao sa starim znancem i kaže mi: „Dobra ti je knjiga – čitao sam je i baš mi se svidjela.” Shvatio sam tada sa sigurnošću da je moj sveznajući cimer bio u pravu rekavši da Ceca radi za njih i da on tu nije slučajno već je znao da ću i ja doći. „Kako ti je ćerka?”, prekinuo sam ga. „Je li pošla u školu?” Napravio se da me nije čuo od buke.

– Bogme, stigismo. Ja izlazim na Novom Beogradu. Ako si za pivo, iziđi i ti.

– Hvala, žurim, ali će biti prilike kad kupiš obećanu gajbu.